De figuren van de sarkofaag

Albert Verwey

bron
Albert Verwey, *De figuren van de sarkofaag*. C.A. Mees, Santpoort 1930

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/verw008figu01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

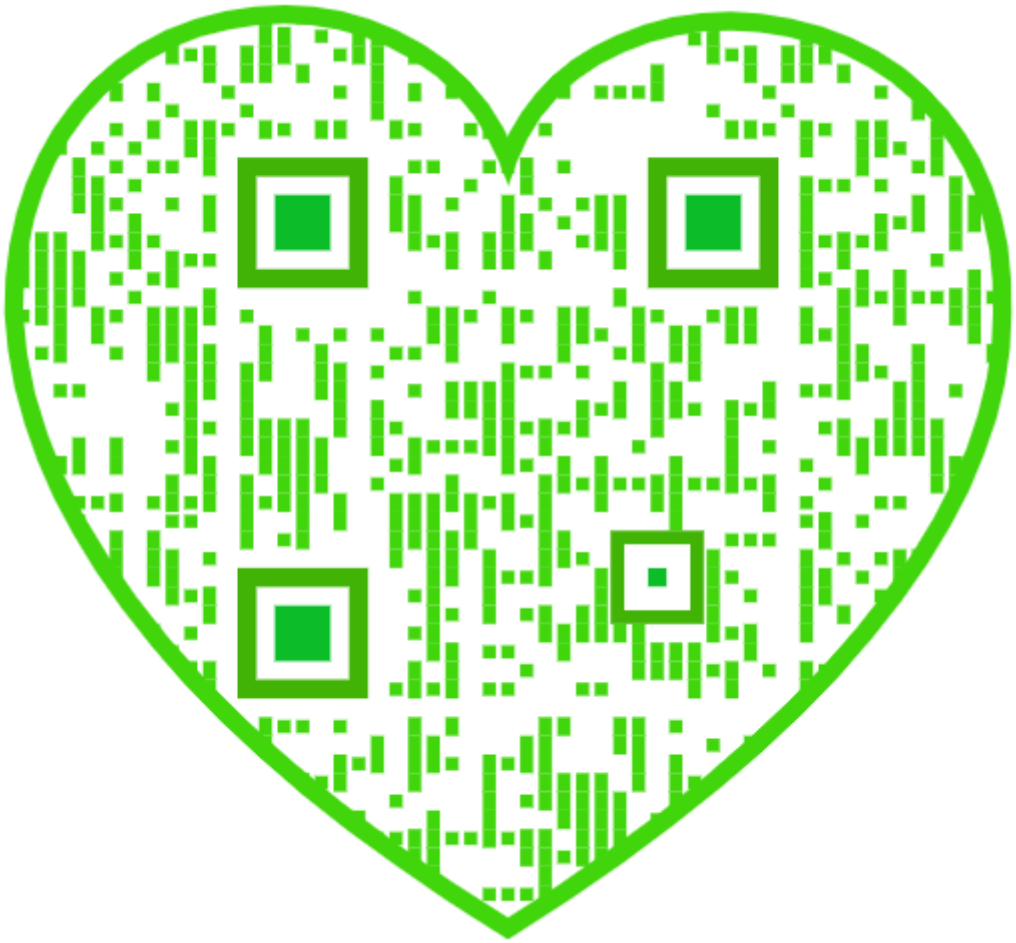

Opgedragen aan de Nagedachtenis van Floris Verster en Jenny Verster-Kamerlingh Onnes

Het bestaan op aarde

De eilandplant

Is op een eiland diep in zee
Een ranke plant,
Met zon en wind beweegt zij mee,
Maar houdt nochtans haar vaste stand.
Toen zij nog jong was school zij stil
Temidden van het ander kruid,
Dan schoot ze met een steile wil
Opeens boven haar buren uit,
En wiegde zich, verrast, verbaasd,
En met een schuwheid in haar hart,
Want nog lag haar het donker naast
En toch zag zij de dag bestard
Met bloemen en de nacht met licht.
En traag hief zij haar blaren op
En voelde zich hoog opgericht
En voelde 't zwellen van een knop
Die bloem wou zijn. Zóó dan begon
Die lange duur van dubble groei:
Van wortel die zich dieper spon
Uit liefde tot de bloei.
Vloot dan de kille regen neer,
Blaadren hingen of sloten zich,
In iedre zonstraal hief zich weer
Elk blad, niet langer rimpelig
Maar vol van kracht die zwol en blonk,
Ofschoon de donkre zekerheid
Hoe diep ze ook in het hart bezonk
Haar deel scheen voor altijd.

De wereld was een rijk tafreel,
De zee bewoog zich dag en nacht,
De booten kwamen met gespeel
En vol van kostbre vracht,
En vreemden liepen 't eiland af
En bogen zich en zagen haar
En meer dan wat elk nam of gaf
Was het eerbiedige gebaar
Waarmee hij ging. Want niemand leeft
Die voor een blijde èn donkre plant
Die sterk is, in zijn hart niet beeft.
Zij heeft haar eigen lot en land
En het bewustzijn wie zij is,
En wacht, gelukkig niet, maar stil,
Een kind van licht en duisternis,
Het eindigen van haar wil.

Gesprekken met een gestorvene

I

Nu ja: ‘Gestorven! Gras erover! Morgen
Weet niemand van het lijk, dat nu vergaat!
Ondankbaar zou het zijn om meer te vragen!’
En toch voor de arbeid van uw geest en handen
Dat toegewijde zorgen, dat voorzienig
Bestel, opdat hij blijft, opdat - misschien -
Uw naam blijft en geen schade lijdt bij menschen
Die na u leven. Gras erover? Zeker!
Nochtans reikt ge over gras en graf naar ons
Die blijven leven, naar wie na ons leven -
Hoe lang? Zoo lang uw droom reikt, tijdeloos.
Ondankbaar? Maar ge vráágt meer. Uw gedachten
Verlaten niet de menschheid, niet de wereld.
Zij wiegen mee met de aarde en om de zon.
Het doelpunt van uw liefde is het heelal
Dat niet vergaat. Is zulk een droom veel anders
Dan die van onze kinderlijker vriend
Die nièt wou sterven, die in zijn geloof
Zich stijgen zag naar telkens hooger sfeer,
In altijd-door volkomener gestalte?
Toen ge op uw knie streekt met de hand, als streekt ge
De aarde van 't graf glad waar het gras moest spruiten,
Toen ge ongeduldig spraakt, zaagt ge mij aan
En vraagde: is 't waar of niet? - vraagde 't aan mij,
Aan mij, die staande voor u beiden, beide
Mijn oudste vrienden, tusschen u en hem

Geen onderscheid kon zien. Gij, die uw ziel
Gered hadt in uw werk en nu het lichaam
Begroeft dat tot niets diende, hij die 't lichaam
Niet zag en enkel 't vleuglen volgde in 't licht,
Door werelden misschien die wij niet weten.
Ik wist niet dat uw dood zoo na was. Weten
Wij ooit of dingen die ons duidlijk manen
Toeval of zinnebeelden zijn! En nog -
Dat ge afsloot met het leven (want dat deedt ge)
Wou nog niet zeggen dat ge sterven moest.
Hoe vaak verklaarden we ons bereid. Er zijn er
Die uur aan uur bereid zijn. Nochtans zet zich
Hun leven voort. Is 't ook geen schoon bestaan,
Dit leven met de dood als makker? Mild
En niet vreeswekkend moet hij zulken zijn.
Maar onze ontmoeting was de laatste. Ik viel
Toen ik uw sterven hoorde, viel op de aarde,
En deed daarmee de schuld af van mijn staan.

II

Ik heb u al die jaren met een liefde
Omgeven, die vol eerbied was. Wij stonden
Elk in zijn andre wereld en hun bogen
Raakten elkander nauw. Als door uw raam
Het daglicht zeefde en gij het vingt en braakt
Op glas en schaal, op blad en bloem, op huid
Van dier of veer van vogel of op weefsels
Of op een menschgelaat, zoodat elk ding
Zijn wezen goddelijker openbaarde

Door huwlijk met het licht, of als ge stralen
Gekleurd deedt schuilen, smeulen, laaien, gloren,
Zoodat in achtergronden paradijzen
Of wonderen van gloed en schemerglans
Zooals men soms alleen in wouden ziet,
Of gruwingen van donker om een vonk
Als in de geul van donkre stegen of
Vale gewaringen van ondergang,
Rottende blauwingen hun glimp verbreedden,
Of als de dronken teling nu, en dan
De klaarheid van de kritallijnen geest
Tot vorm zich rondden, vast en hard, of week
En willig, naar altijd als ééns-voor-goed
Geschapen tot zijn doel, vol mooglijkheid
En toch onoverkomelijk van grens, -
Dan voelde ik dat een wereld van uw droom
Zich om die dingen van uw dag bewoog
En uitstortte en gij levend in hun ban
De eeuwigheid van 't heelal beleefde en bondt.
Binnen die ban verbleeft ge. En dat ge nooit
Die aardedingen losliet, nooit het licht
Anders wou zien dan in die tucht van vorm,
Nooit zocht naar de ijlere bekoringen,
Naar de afgetrokkener vervoeringen
Van een onaardsche lichtdroom, maar altijd
Tusschen uw hart en oog de bloedstroom liet
Gaan, onbegrepen, onbevraagd, een levend
Geheim, dat enkel door zichzelf verstaan,
Toch zulk een onverdelgbaar aanzijn kreeg
Voor al wie zagen, dat bewoog me aldoor

Tot de eerbied die ik al die jaren door
Vereend hield met mijn liefde, en die ik nu,
Nadat de laatste streek van grijs in grijs
Uw stralende palet voor 't doek verliet,
Aarzelloos uitspreek, als van ziel tot ziel.

III

Het is een vraag die ik aan geen gestorvne
Ooit stelde en ook wel nooit meer stellen zal:
Voldeed u 't zijn op aarde? - Ik weet dat gij
Er niet dan noode kwaamt en toen ge er bleeft
De honderdvoude zorgen van een vrouw
Behoefde, alleen maar om te leven. Deze
Gegaan, gingt ge ook. En gij zoowel als ik
Herinnert u mijn vraag van lang geleên:
Kent ge dat zien van 't leven als voorbij
En waargenomen uit een andre staat,
Als achter 't leven? En uw antwoord ook,
Uw ja, en 't plotsling bliksemen van uw oog.
Dat was een plechtig kort herkenningsuur
Toen gij mij en ik u terloops bespraken
Als burgers van een ander rijk. Nu vraag ik,
Als een vervolg op toen: of u dit leven
Op aard voldeed? Het antwoord gaaft ge me al.
Dankbaar herdacht ge 't. En dat was genoeg.
Er zijn maar weinig dragers van het licht;
Het licht dat in de geest is en zijn stralen
Breekt in de wereld en zich in de breking
Van het natuurlijk licht verbeeldt. Als dan

De geest zijn taak deed en de wereld bleef
Verheerlijkt achter, kan hij vol van dank
Op haar terugzien. Zie, daarginder ligt,
Waar 't kerkhof schuilt tegen de kleine kerk,
Het graf van haar die u zoo liefhad. Ginds
Het huis, de tuin, de boomen, 't lief domein
Van een lang leven. Ginds is het gebouw
Waar aan de wanden nu uw werk u prijst.
En waar uw eigen graf door 't hoog geboomt
Bewuifd wordt aan het eind van 't groene pad
Dat uit uw stad voert, ziet ge erheen gedwaald
Een vriend misschien, mij ook - ben ik het niet? -
Die van u droomde en wist van weg noch steg,
En, of gij zelf hem leidde bij de hand,
Daar eensklaps stond voor de gesloten poort -
Een vreemdling nog, een levende, en - hoe lang? -
Een drager van het licht dat in u blonk.
Hij gaat ontwaakt, en zoekt, van kerk tot kerk,
De lijnen en de lichten en de kleur
Die gij er speurde, en zeker ziet hij u
Die in die lijnen, lichten en die kleur
Onsterflijk leeft, een lichaam niet, een geest.

De heilige en de moordenaar

Hoe ge moet zijn? - o Zoete vriend!
De heilge leeft, de moordnaar leeft,
Elk doet zijn goedheid naar zijn aard
En weet maar half waartoe het dient,
Maar zeker is dat wie ontvalt
Aan 't woord dat hij gegeven heeft
En zijn geloof niet trouw bewaart,
Het eedle sterven niet bereikt
Waarin zijn ware leven blijkt,
En niet de onsterflijke gestalt
Waardoor hij ons een voorbeeld is.
Ik weet daarvan een schoon verhaal
Dat ik u in mijn rijm vertaal:
Een heilig man leefde op een boom,
Een kluiznaar in een groene nis,
Het landvolk prees hem goed en vroom
En vulde een neergelaten mand
Met brood en vruchten en een dronk,
En hield zich rijkelijk beloond
Met zegen van zijn mond en hand,
En knielde voor de gladde tronk
En 't loof, door zulk een man bewoond.
Nu woonde er in datzelfde woud
Een moordnaar die aan 't wegenkruis
De kooplui opwachtte en versloeg.
Hij nam hun waren en hun goud
Die hij bij nacht en ontij droeg
Naar 't naaste dorp en 't eigen huis.

Hij ook kwam tot de heilge man
En biechtte hem en vroeg pardon,
Beloofde beterschap en ging,
Onthield zich ook een poos, maar dan
Dreef hem zijn zondige hart en kon
Hij de aandrang niet weerstaan, en ving
Opnieuw zijn moord- en roofwerk aan.
Nochtans liet hem zijn geest geen rust,
En tot de kluiznaar kwam hij weer
En zei: Verzoen mij nog één keer
Met God, daarna zal 't beter gaan.
Maar nadat weer zijn bittre lust
Hem joeg en hij de kluiznaar zocht,
Zei die: Ga, gij hebt God verzocht.
Niets is er dat hij zwaarder wreekt
Dan dat een mensch geen waarheid spreekt.
De moordnaar was nu diep verstoord
En zwierf, niet ver nog van de stam,
Toen daar een rijke ruiter kwam,
Hij en zijn paard vol blinkend goud,
Een knaap nog, die geen mensch mistrouwt.
Die sloeg hij neer zonder een woord
En deed daaraan wel de ergste moord
Van zijn geheele levenstijd.
Maar toen hij daar verwezen stond
Drong uit het bosch een luide schaar
Van makkers: de eerste die hem vond
Staan bij de doode, zei: Spreek waar!
Wie heeft mijn vriend gedood? Waart gij 't?
En hij, als pas ontwaakt, stond recht,

Loog niet, en zei: 't Is als gij zegt:
Ik deed het. En de kluiznaar zag
Hoe, op een wenk, de moordnaar viel.
Maar eensklaps ook zag hij een kring
Van englen om hem, die zijn ziel
Opdroegen naar de hoogste dag,
En hoe de hemel openging,
En Jezus zelf die ziel ontving.
't Verhaal is nog niet uit: de man
Die op de boom stond, boos verbaasd,
Zei: Ik was levenslang verdwaasd,
Ik heb mij iedre vreugd ontzegd,
Dronk water uit een aarden kan,
At brokken, was elks vrome knecht,
Bad aan mijn krans, naar elks behoef,
Opdat ik zóó de hemel won,
En zie nu de allergrootste boef,
Die niets dan moord en doodslag zon
En levenslang leefde als een beest,
Door englen heerlijk ingehaald,
Door Jezus zelf op 't eeuwge feest
Ontvangen als een zaalge ziel.
Ik daal. En hij is ras gedaald,
Toom en de wereld in zijn hart.
De boom was glad: hij stortte en viel
En eensklaps kwamen uit de hel
Op vleermuisvlerken grauw en zwart
De duivels, klauwende in zijn vel,
En droegen naar het brandend wak
De ziel die haar gelofte brak.

De vermommingen van de levensdrift

Het alen-lied

Uit de Sargasso-zee, naar de Sargasso-zee!
Donker de weg waar de Golf stroom spoelt.
Landwaarts in, landwaarts in, helle rivieren op,
Vol van de spiegling van stad en woud.

Uit de Sargasso-zee, naar de Sargasso-zee!
Zacht op de kusten toe, diep en al dalende,
Tegen de Golfstroom in,
Naar de Oceaan.

Naar de Sargasso-zee!
Daar waar het donkerst is,
Diepst en donkerst is,
Wacht ons het doel, dat Begin en Einde is,

Liefde en de Dood.

Winterwende

I
Statenbouw

Worstelend met de Chaos voegde elk volk
Opnieuw zich tot een tijdelijke bouw.
Lenin en Mussolini, Angora, Weimar,
Versailles en Volkenbond zijn nieuwe namen
Van macht of recht. Zij binden 't kleine huis
Dat de aard is, waar wij allen samen wonen,
En winnen hulde of haat, zooals eertijds
Namen van vorsten. Lichamen van menschen
Zijn 't metselwerk van staten, en de reuk
Van 't bloed is in de neus van ons, die enkel
Nog fundamenten zien, en muren: nergens
Een nieuwe kroonlijst. En waar de oude bleef
Is hij besmeurd, gescheurd, en draagt de schimp
Van de ouderwetsheid en kleingeestige praal.

II
De sterkende wet

De landen wintren. Op de sneeuw schijnt zon.
De middagschaduwen zijn lang. Hoe vaak
Genoot ik deze klaarheid. Elk seizoen
Toont zijn verganklijkheid. De lente bloeit,
De zomer rijpt, herfst neigt naar de ondergang,
Maar winter schijnt een poos bewegingloos.
De wet van worden en vergaan, de wet
Van de seizoenen, toont hij, zelf seizoen,
Toch niet als de andre in haar onvaste vorm,
Maar in haar ónverbidlijkheid. Hij schijnt,
Zoolang 't mag duren, de wet zelf. Zijn kou
Doodt slechte kiemen: kiem van lauwe lust,
Van heete drift, van rottende verwording.
Hij sterkt één goede kiem: 't geloof in 't Jaar.

III
Een nieuw patroon

Temidden van de drift, de jacht, de woeling,
Stil in de wereld staan, gevoelloos voor
De vormen die bekoorden, die ontroerden:
Een stilstaand oogenblik, volkomen nieuw,
Maar dat opmerkzaam is op de ongesproken
Inwendig ritselende wil. Daarna
De daad, het grijpen, of een snel gebaar,
Waarmee ge u invlecht in het weefwerk van
De Tijd, als een patroon naast andre, tevens
Saam met die andere in een vast verband.
De Tijd weeft voort. Hij is die raadselgeest
Die in u werkte en naar u greep: uw greep
Was toch de zijne: en zijn voorteekening
Bepaalde alreeds de vorm naar u genoemd.

Bij een vrouwe-portret

I

Een zang van woorden in het donker
Zegt wat het meisjeshart begeert,
Terwijl op straat de fiere pronker
Zijn fluit haar helste tonen leert.

Ze zoekend tilt hij op de teenen
Een zijden roos aan elke knie,
Wambuis en pluim door zon beschenen,
Zichzelf, verdiept in melodie.

Dan hoort hij, - en ontspant de handen
En ziet verbaasd naar 't donkre huis,
En rukt verlegen aan de randen
Van bandelier en degenkruis.

II

Gij die in u een schoonheid draagt
Die stil en koel is: een kristal,
Waarom nochtans de bloedstroom vlaagt
In donkerroode druppelval,

Gij perst uw handen op de borst
En zegt: ‘Hoe kan ik dit bestaan:
Mijn hart is heet, mijn mond heeft dorst,
En toch die bloem die stil blijft staan

En die ik weet als smetloos rein,
Verheven boven iedre grond -’
o Glimlach vol van vreugd en pijn,
o Lichtvol oog en bittre mond!

III

Gordijnen hangen recht en stil,
De azalia roodt met matter gloren,
En raadslig staart die sterke gril,
Wreede orchidee, de blank-ivoren.

En al haar teerheid, al haar gloed,
Haar trots en 't vrouwelijk behagen,
De wreede gril die sterven moet
En 't weet, en wil, en niet wil vragen

Om zij 't een oogenblik respijt,
Zijn daar, glimlachend, ongebroken -
Gelukkig? - ja, en heel bereid:
Een witte bloem, op 't eind ontloken.

Godendroom

Zelden lengden zich tot jaren
Maanden van gerust vergaren,
Want tot uiten dreef mij meest
Die ongaarne rust, de geest.
Maar nu, lang als nooit tevoren,
Blijft mij dit geluk beschoren
Dat ik zamel en geniet
En aan uiten denk ik niet.
Of mij honderd jaar nog wachten
Pluk ik bloemen van gedachten,
Hier een twijg en daar een tuil,
En ga in hun weelde schuil.
Is het om tot later droomen
Niet met leege korf te komen?
Is het opdat, oud en dood,
Ik niet slaap van bloei ontbloot?

Of houdt, schijnbaar zoo bezonnen,
Mij ook nu een droom omsponnen,
Maar die, vrij van drift of haast,
Tallelooze vormen naast,
Ze nateeknend en verbindend,
Ze langs lange lijnen windend,
In zoo wijdgespannen maat
Als de vlucht te buiten gaat
Van het menschelijke jagen?
Godlijk is het welbehagen
Dat elk ding gelaten ziet,

Elk ding deel van 't ééne lied.
Godenoogen zien en spannen
't Wijde wereldweb en wannen
Door de mazen 't doode kaf:
Dat alleen wordt prooi van 't graf.

Godendroom in ons aan 't ziften
Weet van jachten niet noch driften,
Zamelt in zich iedere oogst,
Smeul' hij laagst of straal' hij hoogst.
Weinig woorden zijn voldoende,
Mits ze brandend zijn en gloênde,
Dat ook droom die nauw zich uit
Heel zijn heerlijkheid ontsluit.
Werk dan stil en laat hem worden:
Nimmer hoort tot de verdorden
Wie niet anders meer wil zijn
Dan zijn stille en zuivre schrijn.
Is de God in ons geboren,
Wat dan meer dan hem behooren!
Wijzen knielden voor het Kind,
Vorsten hebben het bemind.

Het verborgen verbond

I
De wereld

Bloemen en wolken, volle pleinen,
Het groen van de aarde en licht van oogen
Hebben mij altijd diep bewogen
En nooit zal ik hun roem verkleinen.

Maar 't ruimtloos rijk dat zij omheinen,
Mijn droomrijk, hield mij opgetogen:
Daar volgde ik, daar werd niets tot logen,
Daar zag ik stof tot vorm verreinen.

Dan, toen ik enkel nog aandachtig
Voor 't eigen innerlijk, mij waande
Aan niets dan aan mijzelf gebonden,

Heb ik diepst in me uw beeld gevonden,
o Wereld, en ik wist me eendrachtig
Met u van eeuwigheid bestaande.

II
De verfoeiden

Eens zat ik in mijzelf verslonden
Aan 't innerlijk gezicht geboeid:
De wereld die mij had vermoeid
Bewoog niet tot die diepste gronden.

Toen zag ik hen die zijwaarts stonden:
Gelaten die ik had verfoeid,
Door doorn omrankt, door bloed besproeid
Dat druppelde uit gehate wonden.

Zal ik die wonden gaan verbinden
En met mijn hand hun lijf beroeren
En helpen wie ik niet verstond? -

Ik lag de doeken al te ontwinden,
Ik droeg hun lichaam op mijn schoeren,
Ik wiesch ze en kuste ze op de mond.

III
De storm

Toen kwam opeens de storm bij nacht:
Een achtergrond van bloedig rood
Waarlangs een witte bliksem schoot;
De heuvlen golfden en een klacht,

Een kreunen werd daar voortgebracht,
Alsof voor de eerste maal ontsloot
De weg naar een verborgen schoot
En nu begon de zware dracht.

En in een diep en donker dal
Waar angst was en bevrediging
Dronk ik de nacht die traag verging,

En toen de zon omsluierd glom
Was alles anders en de kom
Van 't land vreemd als een nieuw heelal.

Langs Heidelberg

Naar Heidelberg de bergen
Gaan met een zoo bevallige boog,
Boomen en velden vergen
Een zoo verrukte blik van 't oog,
Dat in mijn trein bij 't naadren,
Op 't rollen van de raadren,
Mijn bloed zingt in mijn aadren
En 't lied in 't hart rijst hoog.

Mocht daar een dichter wonen
- Ik wist er een: waar ging de tijd -
Niet kransen en niet kronen
Hield ik hem op zijn feest bereid,
Maar wijn van zoetste aromen,
Maar vruchten van die boomen,
Maar visschen uit die stroomen,
Maar zang, de tijd ten spijt.

Want boven de aardsche ellenden
Verheft zich zegenend de gloed
Die met wetmatig wenden
Zijn krachten werkt in zaad en bloed.
De warmte van de zonnen,
De klaarheid van de bronnen:
De volheid van die wonnen
Wordt droom in het gemoed.

Vandaar dat de oude zangen,
Hoe ook de geest zich heft en breidt,
Ons altijd weer bevangen
Als over 't land het licht zich spreidt.
Hoe ook door drang bezeten
Vol van een heilig weten
De wereld te vergeten,
Lokt ons haar tijdlijkheid.

Naar Heidelberg de bergen
Gaan met een zoo bevallige boog,
Boomen en velden vergen
Een zoo verrukte blik van 't oog,
Dat in mijn trein bij 't naadren,
Op 't rollen van de raadren,
Mijn bloed zingt in mijn aadren
En 't lied in 't hart rijst hoog.

Arbeid

Iedre dag wordt met de wijn
Van mijn werk opnieuw gevuld.
Uren die ik noode duld
Zijn die leeg van arbeid zijn.

Maar hoe zal ik u bepalen,
Vreemde, die ik arbeid noem,
Eendre, die bij elk herhalen
In me ontbloeit als andre bloem.

Soms als ik bij nacht ontwaak
Toont gij me uw voltooide taak,
En ik wist dat gij mij riept,
Gij die schijnbaar in mij sliept.

Dan weer als ik doelloos weef
Schiet uw vonkelende vinger
Beelden door mijn war geslinger
En dan voel ik dat ik leef.

Nimmer, nimmer laat gij af,
Die mijn oogen, lippen, handen,
Uit zichzelve week en laf,
Van uw wil en drift doet branden.

Die tot iedre daad gereed
Te ieder uur haar teekning weet,
En die diep weet in te groeven,
Juist waar wij haar meest behoeven.

Ach, dat gij een god zijt, waarlijk,
Die u kennen zien het klaarlijk.
Ik, tot aan mijn dood, zal buigen
En uw heerlijkheid getuigen.

De stroom

Een nieuw getij begon:
Het is niet stand van zon
Die mij dit duidt, maar innerlijk besef.
Ik sta als een die hoofd noch handen hef
En niets meer wil...
Luisterend sta ik stil.

Is dan de drift die mij
Zoo lang doordrong, voorbij?
En is er niets meer dat mij nopen kan
Tot meegaan in voorhoede of achterban
Met ginds die stoet?
Geen drang drijft nu mijn voet.

Toch lacht iets in me. Ik vraag:
Schijnt achter gindsche haag
Geen garf van vlammen? draagt de wind geen lied?
Nu ik mijn oor leen en met oogen spied,
Is 't of ik hoop
Op nieuwe en andre loop.

Wèl ben ik ver van klacht.
Diepe en bezonken kracht
Is in me, al kent ze nog alleen zichzelf.
Zoo ligt een meer binnen een berggewelf:
Vergeet het ooit
Gloed die zijn gletscher dooit?

Straks roept langs spleet of boord,
Als 't water rijst of boort,
De aarde in haar zonnige schoot het tot zich neer.
Niet langer is 't een onbewogen meer,
Maar straal die stort
En springt van sport tot sport.

Zijn broedren roepen luid.
Niets dat hun aanloop stuit.
Verdeeld maar telkens weer opnieuw gepaard
Kronklen ze, een stroom, nu traag dan snel van vaart,
En zoeken 't woud
Van kreupel- en hoog hout.

Duizling van kloof en kolk,
Spiegling van blauw en wolk,
Daavring waar rots op rots zijn wieling snijdt,
Stuwing die rijst en plotsling opensplijt
Met rook als brand
De steil stijgende wand.

Schuim dat in wolken spat
Volgt hem waar 't molenrad
Zijn boog vangt, beeft en trilt met diep gekreun.
Raderen rollen mee in schuur en beun, -
Hij snelt door 't dorp,
Buigend, met breede worp.

Hij snelt door veld en tuin,
Windt zich om slot en puin,

Drijft tusschen bogen door, wiegelt en spoelt
Langs kaden waar de stadsmenigte woelt,
Spiegelt de kerk,
Baders, menschen aan 't werk.

Zal hij op 't laatst in zee
Machtig, breed en gedwee
De loop deelen van de langere golf,
De majesteit ook van hem die zich dolf
Een grooter graf
Dan ooit schepsel zich gaf?

Een graf? Dwaas die het zegt.
Is één golf die zich legt
Te slapen? Stroomen doet hij zonder eind,
Stroomen doet ook waar 't schijnbaar stil verdwijnt
Het donkre meer,
Vol van zijn wederkeer.

o Zwijg, mijn meer, mijn hart,
Dat stil was en nu tart
Door dit stoutst beeld de sluimerende drift
Die toch maar schijnbaar sluimert. Waarom grift
Gij zulk een loop
Hem voor en zulk een hoop?

Het raadsel

Het raadsel van het leven, zegt ge, en weifelt
Of gij het woord zult spreken dat ons scheidt.
Er is een duif die koert, een slang die sijfelt,
Er is een weg die naar een einder leidt.

Wij gaan het woud door op dezelfde paden,
Wij roepen de eendre erinneringen op,
Wij zoeken 't doel van onze reis te raden
En smaken 't uitzicht op eenzelfde top,

Maar elk blijft d'andre de onbekende vreemde
Die leefde wat zich d'andre niet onthult,
En het gelaat dat naar het vroegre zweemde
Draagt in zijn raadsel een ondelgbre schuld.

De man met het boek

Sluit nu de luiken. Steek de lampen aan.
Open het boek en houd uw oog gericht
Op letterteekens. Tracht de zin verstaan
Die sluimert in het beeldenrijk gedicht.

Die Schoone Slaapster in het tooverwoud
Wordt enkel wakker als de Prins haar raakt
Die heenbrak door het doorn- en rozenhout
En dan nog glimlacht. Als ze aanstonds ontwaakt
Trillen de rozen en de doornen. Naakt
Toont ze u het rozenbloed dat golft en zwelt,
De weerbre geest die doornig plaagt en kwelt
Wie niet haar kuischheid èn haar drift vereert.
Dwazen die enkel met de zinnen leert,
Dwazen die enkel met de geest begrijpt,
Voor u is 't levend wonder niet gerijpt.

Schuif nu het boek terzij. De nacht is lang.
De schoone die gij loste uit haar bedwang
Deelt nu uw uren. Fluisterend begint
Het beurtgesprek dat tot de morgen duurt.
Nu wordt ge waarlijk rijk. Want in haar woord
Wordt alles wat in droom u heeft bekoord,
Al wat ge vaag gezocht hebt en bezind,
Verstaanbaarheid die stroomt en straalt en vuurt.
Zij is maar een. Doch haar gestalte draagt
Van elk figuur dat ge aarzlend hebt bevraagd
De heldre lijnen. In dit ééne beeld

Wordt u een heele wereld meegedeeld:
De wereld zelf, al is zij nog zoo groot,
Ligt nu beperkt. Gij die het perk ontsloot
Zijt nu een Adam in dit Paradijs,
Dank deze uw Eva. En nog kent ge niet
Die uit de kennisboom te voorschijn schiet:
De redeneerder met het valsch bewijs.

Leg u nu neer en sluimer. Als de dag
Door 't venster gluurt, groet ge hem met een lach,
Vol van uw nieuwe weten. Er bestaat
Geen vreugde, geen genot, geen winst, geen baat
Grooter dan deze, die ge u zelf ontbondt:
De zichtbre zin die ge in de schoonheid vondt.

Duerers Melancolia

Wat baat het? Zwaar is 't zitten op de treê,
Zwaar 't steunen van de vuist aan 't hoofd. De hand
Die in de schoot rust steunt de passer niet
Noch 't boek met toegeklampte sloten. Ziet,
Het godlijk kind Geheugen slaapt alreê,
Voorovervallend, op de staande rand
Van een onnutte molensteen, de stift
En lei krampachtig tegen 't lijfje. En Drift,
Mijn eedle windhond, rust hoewel hij waakt.
Wat baat het, zijn ook aan de wand gehaakt
Weegschaal en uurglas, bel en cijferbord:
De veertien schikkingen van een tot zestien; - dood
Ligt het gereedschap om mij uitgestort:
Hamer, zaag, nijptang, houtschaaf en retort;
Doodstil die rollende, de ronde kloot.
En 't halfbehouwen blok, evenwichtloos,
Leunt aan de ladder, en ik poos, ik poos,
Ik mijmer in een ongewilde rust,
Ik vleugel-zware sla mijn droefheid ga;
Want schoon de hemel straalt op zee en kust,
Luid krijscht de vleermuis Melancolia.

Breughels Ikarus

Vielt ge, Ikarus? De landman snijdt de voor:
Hij heeft voor 't plassende geplons geen oor.

De visscher op de rotswand houdt zijn plaats,
Vol winzucht zorgend voor 't bewegend aas.

De vogel, naast hem op de tak, ziet uit
Naar mooglijk aandeel in de vinnige buit.

De wind waait gindsch fregat de zeilen bol,
Het volk heeft in het want de handen vol.

Alleen de meeuwen zwermend om u heen
Merken 't verdwijnen van uw witte been.

Eén ziet omhoog: de man die schapen dreef
Zag in de lucht iets vreemds en vraagt waar 't bleef.

Op heel de baai van Samos straalt de zon
Die Ikarus dacht naadren, maar niet kon.

Op het oude speeltuig

Op het oude speeltuig

I

Hoe komt het dat de maat die mij het minst behaagt
Nu in mijn ooren deunt en zingt en aandacht vraagt, -
De lange alexandrijn, de streng in twee gedeelde,
Zijn laatste woord een rijm? Geen klank die lang zich heelde
Hoort het als weerklank; neen, elk tweede vers luidt uit
Zooals het eerste 't hem hoopvol heeft voorbeduid.
Alleen zijn beiden saam van 't volgend paar verscheiden:
Manlijk een-sylbig staan, vrouwlijk twee-sylbig glijden.
Dat is die simple dans waarop naar fransche trant
Zich eeuwen lang al de gedachten in mijn land
Het liefst bewogen en die ik met kinder-ooren
Had afgeluisterd, zoo, dat ik in speelsch bekoren
Mijn woorden ernaar voegde als, met een vriend op straat,
Wij 't snelle huiswaarts-gaan kortten met hupsche praat.
Het leek mij toen niet vreemd dat een bewonderd spreker,
Als hem zijn gastheer noodde, opstond en vast en zeker
Een stroom van verzen sprak, en in die stroom een vloot
Van beeldspraak en gedachte uitzeilde en voorwaarts schoot
Voor het verbaasd gezicht van wie daar droomvol zaten
Onder de luchters, wijl de wijn in zilvren vaten
Gekoeld werd. Ook niet vreemd, nochtans, dat na een poos
Zich die gevierde schaamde en sprak van 't goddeloos,
Uit ijdelheid, om lof, verkwisten van zijn gaven.
Was 't wel een gaaf, dit vers? Ik wist en kon het staven
Dat het een heblijkheid geworden was, een mal
Waarin elk woord zich vlijde, een aangeleerd getal

Waarnaar zich iedre voet die wou, zielloos kon sturen.
Ik schreef het nooit. Maar nu: hoeveel gelukkige uren
Dank ik dit vers zooals het levend, vol van ziel,
De dansmaat droeg van een romaansch Europa. Viel
De fierheid van Ronsard niet in mijn oor, de hooge
Schred van Corneille, en van Racine de teerbewoge
Adem, Molières scherts en maning, Vondels pronk
En Hoofts geciseleerd en zinrijk spreken, - klonk
Dat alles niet in 't vers dat ik zoo diep genoten
Heb en niet schreef? En nog: hoeveel werd niet ontsloten
Door nieuwre Franschen in die schoone vorm, hoeveel
Aan innerlijke gloed, aan innerlijk tafreel
Van droom en ziening. Noem ik namen? Lamartine
Lokt me uit, en gij bekoorlijk-droeve Marceline -
Al hieldt ge soms uw vinger op de snaar: een snik
Verving de maatgang van het vers, één oogenblik -
En De Régnier. Maar 't zijn niet deze erinneringen
Die mij bekoren. 't Spel dat in me omhoog kwam dringen
Stamt niet van een van hen, die ik toch zoo vereer.
't Zoekt in me, en daar alleen, zijn eigen oorsprong weer.
't Is 't vers dat in zichzelf de Improvisator hoorde,
't Is 't meegeboren vers, de in 't donkre bloed ontwoorde
Snede van eeuwen her, beschertst al in mijn jeugd,
Versmaad, vergeten, maar die me onverwacht weer heugt
Zooals het zitten op een regendag, voor ruiten
Van 't oude huis: dan zie ik de overburen sluiten
Die nu lang dood zijn en ik ben opnieuw die knaap
Die met het hoofd vol droom niet denken wil aan slaap.
Hoe ver die wereld, en hoe ver die zoo vertrouwde
Maatval, waarin ik toch nooit nog mijzelve schouwde,

Terwijl hij naast mij leefde, een roep van eeuw tot eeuw.
Vandaag: - het landschap ligt om 't huis in dunne sneeuw,
Ik heb niets over van de trots van 't vroegre denken,
Ik zie de dichters, mijn voorzaten, ginder wenken,
Het is als leggen zij een speeltuig op het rijp.
In droom zijn armen lang: ik reik erheen en grijp
Het simple snaarsel. Hoe bekend! En toch, *zij* haalden
Er tonen uit die aan *mijn* laat probeersel faalden.
Ik scherts, *zij* hebben er hun ernst door uitgestort.
Eeuwig is iedre vorm in 't hart waardoor hij wordt.

II

Er is een kostbre droom, door Wordsworth eens gesproken,
Hoe 't pasgeboren kind, zooeven opgedoken
Uit de onbewustheid, uit de zee van de eeuwigheid,
Eerst spelende op de kust, dit land van tijdlijkheid,
Haar golfslag nog verneemt, dan landwaarts-in zich richtend
De dreuning nog herkent, die straks, voor de afstand zwichtend,
De man, de jongling zelfs, niet langer meer bereikt.
Het is een kostbre droom, omdat er klaar uit blijkt
Dat kindren reeds de roep van 't onbewuste leven
Verstaan, en mooglijk met bewustheid antwoord geven,
Daar toch de erinnering de man zelfs niet verlaat, -
Toch ook een droevige droom, omdat zóó ras vergaat
Wat als het heerlijkste bestaan werd ondervonden.
Hoe dikwijls hebben zij die dichtten dit verzwonden
Geluk beklaagd, hoe vaak verkondden zij die droom
Als waar en werklijk en 't geloof eraan als vroom.
Was hij wel meer als beeld van een persoonlijk voelen?

Is de onbewustheid een verlaten zee, en spoelen
Haar golven buiten 't rijk dat ons gegeven is?
Reizen wij voort met steeds dat groeiende gemis
Dat ons op 't eind geheel vervult, zoodat het sterven
Een weerkeer schijnen moet naar wat we al bittrer derven?
Zoo is 't met velen, maar of 't zoo met elk moet zijn?
Neen toch! Ik was al lang gestorven door de pijn
Van 't ledig als ik dit gemis aldoor moest dragen.
Niet enkel van 't begin van onze zichtbre dagen,
Maar dan reeds als een schoot ons schuilhoudt voor het licht
En de eigenheid ons faalt, die 't lichaam drijft en richt,
Spoelt in onszelf die zee. Dof, van zichzelf onwetend,
Een zuivere eeuwigheid, aan geen begrip zich metend.
Noch indruk. Toch gevoeld! Niet hulploos zoekt het kind
De moederborst. Het tast, het grijpt ze, al is het blind,
Het spant het mondje en zuigt. De melk die overhevelt
Geeft het voldoening en zijn sluimer overnevelt
Een eerst, een vaag besef van die vervulde rust
Die eeuwig schijnt, - in 't kind, en niet op ginds een kust.
Daarna ontwaakt het oog en schept zich ruimte en wereld,
Maar hoe zou 't uit de volte en chaos die 't omdwerelt
Die kosmos maken: verte en klaarte en vaste vorm,
Droeg 't in zichzelf geen licht, geen ruimte en geldige norm.
Ons oog is een orgaan, daadlijk aan 't brein gesloten,
Door 't brein aan heel 't verbond van andere genooten,
Zenuw, gebeente en spier, ook 't hart waardoor het bloed
Komt en naar de aadren gaat en 't heele wezen voedt
Met onuitspreeklijkheid van donkere geheimen.
Dit is die zee waarvoor droomen en denken zwijmen,
Dit de onbewuste golf, wier grond geen stervling kent,

Doch die door 't oog zijn vuur tot in de sterren zendt.
Zie nu dan 't kind dat speelt. Het zijn geen eeuwge dingen
Die 't tot zijn spel hanteert, eer zulke als 't juist omringen.
Al wat het vallen laat, al wat het werpen kan,
Al wat de tastzin lokt, al wat zijn aandacht spann'
Tot een verandring die het aanziet met verbazen.
En wat geluid maakt liefst: uurwerk, metaal en glazen.
Dus doode dingen? Neen! Beweging heet de school
Waarin het thuisligt, en zij heeft een ziel van jool
En leven, die tezaam de primitiefste wetten
Van 't hart en van 't heelal onthult, zoowel doet letten
Op, in de wereld, elk uitwendig fenomeen,
Als, in ons, op de vreugd, die kwam of die verdween.
Doch dit is de aanvang eerst. Let op die laatre spelen,
Als pop en klomp maar noô in werklijkheid verschelen
Van zuigeling en schuit, als bal en tol en hoep
Gesternten zijn, gekaatst, gezweept langs straat en stoep,
Als doos vol blokken tot paleizen is gestapeld
Of legkaart-mozaiek Napels heeft overnapeld.
Verbeelding drijft dit kind. Verbeelding die, ontwaakt,
De stervling die haar kent bewust en zalig maakt.
Ze is 't Onbewuste zelf, ons allen ingeboren,
Dat eerst de zinnen noopt tot tasten, zien en hooren,
En dan zijn leven leent aan al wat het omgeeft
En als een ziel die speelt door al 't geschaapne zweeft.
Ze is 't leven-zelf, niet dof en in een damp bevangen,
Maar vol van licht en kracht, bezield door het verlangen
Al 't andre in zich te zien en in al 't andre zich,
Zijn eigen vaandel en zijn eigen vaandeldrig.
Ge meent, ze mindert, nu dat kind tusschen de muren

Van 't schoolgebouw de pijn van 't slaaf-zijn moet verduren.
Het tegendeel is waar. Hij sluit zich in zich op
En inniger gloeit zijn droom met iedre harteklop.
Hij droomt zich held. Hij heerscht. Hij haat wie hem doen lijden,
Hij heft zich boven hen, veracht wie hem benijden,
En zijn genegenheid stroomt uit naar hem of haar
Die goed en groot kan zijn in wezen of gebaar.
De Jongling? Hij eerst recht is door geen dwang te temmen.
Geen wereld die hem dreigt kan moed en aandrift remmen,
Al toont hij soms zijn droom. Hij slaat, weerstaat en velt
Elk die hem wederstaat. Hij eerst is heel een held.
Stroomt nu dan ook die zee, die eeuwge en onbewuste,
Die gij ginds buiten hem met plaatslijk strand omkustte,
Niet als een stormgolf op, gebonden en betoomd.
Door zulke alleen die voor zijn stoutste daad niet schroomt?
Door de eigen hand, mag 't zijn. Misschien ook door de zachte
Hand van een jonge vrouw die er ternoô naar trachte.
De Man-gewordne! Nu zal - zegt ge - 't godlijk licht
Geheel verdwijnen voor het nuchtre dag-gezicht.
Gè meent het niet? Nu eerst, nu eerst heeft hij begrepen
Hoe voortaan 't licht dat schaars, vlagend door lange slepen
Van wolken scheen, op 't eind een effen hemel won.
't Inwendig oog werd klaar, en straalt nu: zon tot zon.
Zoo zal zijn leven zijn. Niet als een afgedwaalde
Die met het bitterst leed zijn aardsch bestaan betaalde,
Doet hij zijn daden; want zijn oorsprong rust in hem,
Ruischt in hem als een zee, spreekt in hem als een stem.
Denk ook niet dat tot zulk een klaarheid doorgevochten
Hij waant dat wondren die de wereld overmochten
Zijn eigen daad zijn. Ligt ook de oorsprong heel nabij,

Toch zijn we 'm zelf niet. Hoog, en onaantastbaar-vrij
Gunt hij ons zijn genade, of niet. Wij zijn als schelpen
Op strand en kunnen aan geen enkle toon ons helpen
Zoo niet de Zeegod komt en met omkraalde hand
Ons grijpt en om ons heen de mond en wangen spant.
Dan inderdaad klinkt toon. Dan schalt langs alle golven,
Langs helmgras op het strand, door stuivend zand bedolven,
De heuvlen over en diep landwaarts in naar steê,
Een zang, zeezang gelijk, maar machtiger dan de zee.
Ouder en grijzer, zie, ouder en grijzer wordt hij,
Maar klaarder ziet zijn oog en ongebondner stort hij
De zeestem, de ingeboorne, uit over duin en del.
Door de verruigde keel stroomt gulst de diepe wel.
Eéns was een man die dronk en tot de bron wou naadren
Van 't beekje dat hij dronk; hij zag het de aard dooraadren,
Dronk telkens weer, maar vond in ruigte en zavel niet
Waar 't zoete water rees en waar 't zijn wel verliet.
Toen trad hem onverwacht een oud grijs man terzijde,
Die nam hem bij de hand en zonder spreken leidde
Hij hem door 't kreupelhout naar een verborgen plek.
Daar vloeide 't water, vloeide uit de opgesparde bek
Van een gestorven hond door wie de wel zich groefde.
En daar de gids zei: Drink! bukte hij zich en proefde
Het water zoeter daar dan elders, en bevond
Dat dwars door 't schepsel heen de reinste straal zich wond.

III

Soms is 't dat men aan zich voorbij terug wil reiken.
Hen die men levenslang opzetlijk poogde ontwijken

Wil men weer naadren en zich rijen in hun rang.
Hun speeltuig greep ik, maar het was een andre zang
Dan die voor honderd jaar mijn oudren erop dichtten.
Een beetre? O neen. Naar goed en kwaad wil ik niet richten.
Zooals mijn tijd door mij, zoo sprak hun tijd door hen.
Mijn trots is dat ik hun gelijke, en anders, ben.
Vandaar mijn scherts. Ik boog me, en op hun eigen snaren
Sloeg ik hun eigen toon. Niet om Hem te evenaren,
De Bitse die daar stond, hij die met vaste hand
Het spel beleidde van zijn Zucht naar 't Vaderland,
Maar om ook in Zijn geest geen twijfel meer te laten
Aan 't doel waarom ik leefde. Ik heb zijn vorm verlaten,
Niet om de vorm - zie hier! hoflijk aanvaardde ik hem -
Maar om mijn nieuw geloof. 't Hemelsch Jeruzalem
Waarheen zijn voet zich richtte om met geschoolde schreden,
Figuren dansend die zijn vormlijkheid beleden,
De droom te vieren die hem ver uit de eeuwen riep,
Trok mij niet aan. Zijn dans, zijn lange maatgang liep
In fel gegrifte lijn langs een begriplijk weten,
Een sierlijk spel somtijds, en hoe ook afgemeten
Waarlijk hartstochtlijk, - toch met theatraal gebaar:
Ver van mijn wereld, ver van aarde en hemel waar
Ik daaglijks leefde, ver van 't hart, het vol-bewogen,
Dat zich weerkaatste in gang en zang, in blik van oogen,
Ver van de god in mij, de droomgod, die voor droom
De wereld zelf had en geen lichaamloos fantoom.
Hem te doen zijn in taal, met hem zijn schepping de aarde
En 't heel zichtbaar heelal, dit als de geopenbaarde
Waarheid van ons bestaan, en ook in 't zingend spel!
Niet dat ik danste, niet *mijn* rijm- en maatgetel

Te doen verluiden, maar alleen de woordgeworden
Lijflijkheid van dit Zijn, nochtans van godlijke orden,
Te doen aanschouwen, dit, zoo toen als nu, de taak
Waar ik mijn vorm naar richt en andre vorm om wraak.
De korter slag van 't vers, als ik mijn ernst vermondde,
De daadlijkheid van 't woord, het in zichzelf begronde,
Dat niet naar reednen zocht, geen redeneering vroeg,
Maar 't hart nabij bleef en de bloedstroom die het droeg,
De onleerzaamheid die niet naar 't leerbre beeld zich wendde,
Geen voorbedachte pronk van dichter-beeldspraak kende,
Geen schatten tastte en kastte, eerwaardig door de tijd,
Maar 't beeld greep waar ze 't zag en waar zijn zichtbaarheid
Volheid van leven bleek, 't zij één van zichtbre dingen,
't Zij wondren die van 't hart gestalte en warmte ontvingen, -
Dat was 't mij eigne. En zoo ik ooit op 't lange pad,
Eén ding, o vriend, erken dat ik niet *dit* vergat,
Erken 't, vriend wie gij zijt, dichter, ook *mijn* voorvader,
Erken 't, nu met dit vers ik u tot afscheid nader, -
Ik stelde 't naar uw maat, ik voegde 't naar uw oor,
Maar 't is mijn zang, schoon in uw vorm, zoo na als voor.
Hoor nu: elk mensch verlangt zichzelf te zijn, en wijders
Wil hij niet sterven dan met naast hem als geleiders
Dat eigen voorgeslacht dat hij eens van zich stiet.
Hij wenscht dat zij daar zijn. Toch gaat, toch keert hij niet
Tot hen. Hij blijft. Hij heeft het nieuwe werk voldragen.
Het is gereed. Zij die hij nu begeert, zij zagen
't Ontstaan ongaarne en 't blijft hun nu ook vreemd. Nochtans
Zijn zij de voorzaat: in hun handen ligt de kans
Van deze aanvaarding, en hun plicht is acht te geven
Dat niet alleen het kleed van 't woord wordt voortgeweven

Door jongre hand, maar ook aan 't oude weefsel hecht.
Wij weefden 't, gij, ook ik, elk naar zijn eigen recht,
Dat het recht van zijn tijd was. Grijpt het. Allen samen
Winden wij ons erin en 't drage ons aller namen.

In de ledige stad

In de ledige stad

Dit boek begon ik na uw dood. Twee jaar
Vergingen in de worstling en 't gevaar
Van tusschen de indruk van uw laatste dagen,
En 't daaglijksch werk, mijn waarheid uit te dragen,
Mijn droom van leven, die ik door uw dood
Verslagen voelde, en angstig in mij sloot.
Begrensd, en in verganklijkheid bevangen,
Aanstonds voltooid, en toch vol van verlangen
Naar eindeloosheid en weer nieuw begin,
Aan de aard gebonden en desniettemin
De drang tot vleugelkleppen in zich voelend,
Een vorm van stof, maar vorm van licht voorvoelend
Die blijven zou, maar die pas dan begon
Als de oogen dicht gaan voor de laatste zon.
Zoo was ik en al wat ik schreef verbeeldde
De donkre dubbelheid die mij verdeelde.
Hoe kon het anders, want ik was met u
Begraven en zei tevens telkens: nu
Moet dit gedaan, nu dat, en geen seconde
Ontviel ik aan die arbeidzame ronde,
Waarin ik sterk en lijdzaam ben geweest,
En nog ben, want zij is het levensfeest
Waaraan ik deelneem met gewijde voeten
Als in een dans, door telkens andre stoeten
Omgeven en bij iedre wisseling
Volgend of voorgaand met mijn lofgezing.
De stad waardoor ik daaglijks mij veerkrachtig
Bewoog, was leeg, want leeg van u, ondachtig

Aan u: toch was aan iedre straathoek nog
Uw schuiflende gestalte, geen bedrog
Van zinnen, maar een geestlijk tegenwoordig
Wezen, hoe langzaam gaand toch alleroordig,
Daar als ik, sneller gaand, het achterliet,
Het voor mij uit weer opdoemde in 't verschiet.
Er zijn daar plaatsen waar ik nooit kan loopen
Of niet alleen gaan plein of singel open
Maar ook daarachter tusschen blauw en groen
Een heel verruklijk en verloren Toen.
Hoe dikwijls sta ik stil en zie langs water
En boomen om een hoek heen - het getater
Van kindren rept voorbij, het wielgerol
Dreunt, knarst en druischt, de claxon schreeuwt als dol -
Ik sta op dat gevaarlijk punt, verloren
In zien, in denken, en in toebehooren
Aan u daarachter, en dan ga ik traag,
Mijn voeten nopend, murmlend: niet vandaag.
Vandaag niet, maar dan op een andre morgen
Volg ik het water om de bocht, verborgen
Maar goed geweten buurt doemt op, de brug
Rijst waar ik staan blijf. Maar aldra terug
Langs andre weg verlaat ik wat mij lokte.
Waart gij het zelf om wie mijn gang daar stokte?
Kwaamt ge mij tegemoet zooals zoo vaak?
De steenen stadwaarts die ik volg en raak,
Er is er geen die wij niet saam betraden.
Is 't daarom dat ik ging? Neen toch, de paden
Die ik *niet* ging, gaan naar uw tuin en huis.
Daar wilde ik heen, en denk: hij is niet thuis.

Hij is niet thuis. Zij is niet thuis. 't Gefluister
Maakt om mij heen de lucht en straten duister,
Een andre ruimte ontstaat, een ander licht,
O niet een ver-, maar een nabij-gezicht.
Een huis heft uit de sloot zijn witte muren:
Ik nader 't en tracht al van ver te turen
Door de eenge zij ruit van het atelier
Of daar een schim beweegt, een schaduw gleê,
Waaraan ik, dat ge er waart, vooruit mocht weten.
Mij heeft van jong tot oud een drang bezeten
Die ik u nu wil biechten, nu geen mensch
Meer leeft die hem te voorschijn roept. De grens
Die één dood trekken kan, is hier wel helder.
Ik had altijd vrienden naast wie ik snelder
Bewoog - dat is: lichaamlijk -, maar ik dacht
Ook snelder, en dat snelle denken bracht
Me in sferen die ik anders niet beroerde
Dan hopend hen te zien. Mijn geest ontvoerde
Me aan ieder onderdeel, aan elk gedrang
Van indruk of gedachte: 't vast gevang
Van werklijkheid en daaglijksch werk, twee-voude
Kerker, ging open: rondom mij ontvouwde
De wereld zinnebeeldig zich - de vriend
In 't hart daarvan - en al mijn uitgediend
Dagelijksch denken viel gelijk een mantel,
Wijl als een hert, in vorstelijke trantel,
Ik 't zelf-besef, van 't laatste schors ont-roofd,
Vertakt en klaar wist flonkren op mijn hoofd.
Ik spreek in beelden die u raadslig lijken,
Raadslig en vreemd, maar die natuurlijk blijken

Als ik hun zin wind uit die trotsche schijn:
Ik wist één uur mijzelf te mogen zijn,
Geheel mijzelf, voor oogen die niet schrikten,
Maar met een klaar verstand in 't wezen blikten
Dat met zijn diepten voor hen open lag.
En - 't was weerkeerig. Als zij mij, zoo zag
Ik hen, in liefde, en in dat klaar begrijpen
Dat nooit de zwammen van de nijd te rijpen
Vergunt, en wil dat iedre goede bloem
Gerust zich voede aan 't licht van liefde en roem.
Ik weet wel dat ook andren mij beminnen,
Jongren dan ik, maar hoe hen voeren binnen
Mijn diepste wereld, daar hun eigen tijd
Hen lokt naar top en einder, wijd en zijd.
Ook smaad ik niet een oudre. Mij genegen,
Leest hij zichzelf en vond zijn eigen wegen.
Gesloten is mijn rijk. Ik bied aan elk
De welkomstdronk in hem passende kelk,
Maar hef mij niet, om roekeloos en zeker
Heel te verstroomen in één enkle beker.
Genoeg! Gij wenkt me. Ik treed op 't hout plankier,
Het hek draait dicht op 't roestige scharnier,
En in uw huis vind ik u stil bij de ezel.
Daar straalt het werk, waaraan de minste vezel
Van krijt of verf uw zorg en aandacht spant.
Daar is het oog dat groot ziet, en de hand
Die zuiver beeldt. Twee wondren die aan éénen
Geest, heerlijkst wonder, hun geheim ontleenen,
Geest die ik ken, omdat ik hem bemin:
In elk kleinst teeken vol van ziel en zin.

Groot zien. Dat was het meest mij raadselachtig.
Het oog zag als in droom en toch aandachtig,
En wat de hand dan natrok op het doek
Was wat ikzelf - voorwerp of kamerhoek -
Waarnam, maar 't kleine dat ik daar gewaarde
Had voller vorm en dieper kleur, gebaarde
Anders, als trad het uit zijn klein bestek
Te voorschijn met een ambt en koningstrek:
Drager van licht, van ziel, van een bewuste
Wetenschap van 't bestaan, een leed dat rustte
In koelheid, dan weer schuilging in een gloed
Van donkre vreugde of in een overvloed
Van bloesem en schakeering: soms een klaarheid
Zoo fel alsof 't penseel de starre waarheid
Van 't licht tot in zijn vastste flonkering
Had nagegaan, gegrepen, en in ring
Van zilver of kristal gesmeed: uitwendig
Licht, scheen 't, en toch was 't van de dag afwendig
Innerlijk licht, dat zichtbaar werd in stof;
Soms troebling, óngeklaardheid, maar alsof
Een licht zocht in een chaos, zeker wetend
Dat die het nooit dan schijnbaar hield geketend,
Dat het als vloeistof hem doortoog, als gas
Zichzelf ontbond en 't andre, tot om de gas
Van elk atoom de wentling zich versnelde
En hier een straal en daar een straal ontwelde.
Zag ik zoo uw gemoed niet, en de geest
Die lust en leed groepte in eenzelfde feest?
Wonderlijk was uw zwijgen bij zulk spreken!
Wonderlijk ook het kort te voorschijn breken

Van woorden die verrieden dat de wijn
Van zulk een roes nooit vat had op uw brein.
Nuchter als wie met honderd kleurge ballen
Werpend, wel weet dat hij nooit één laat vallen,
Maar in zichzelf die stille kijker blijft
Die al die wondren stoorloos vangt en drijft. -
De koepelkamer met driezijdsche ruiten!
De singel links, en voor me en rechts het buiten
Met de oude boomen, en de paden om
De in loover weggescholen vijverkom,
Waarin een eiland. Achter rechts 't gekakel
Van kippen in hun weidsche tabernakel,
En ver aan de andre zij de moestuin, waar
De groenten groeien, wisslend met het jaar,
En aarbei en framboos. Voor jaren strekten
Zich weerzijds weiden, maar stadsbuurten rekten
Zich uit en lang reeds draagt dit landlijk oord
De stad rondom zich als een steenen boord.
De koepelkamer met haar rozen-kleuren:
Gordijnen, wandkast met geverfde deuren,
Met haar Louis-Seize-meubels, en de disch
Waar steeds damast, een bloem en zilver is.
Ik zie dat alles weer als 't bloeiend kader
Om haar die 'k hoflijk nu, en hartlijk, nader:
De beste en liefste die ik ooit een man
Zag koestren zooals slechts een vrouw het kan.
Want die kunstvaardige en toch kloeke handen,
Bestuurd door 't goede en wijze hart, verbanden
Al wat hem deerde en kozen tot hun zorg
Zijn zorg, de zichtbre, en ook die hij verborg.

Hoe schaars die evenmatige naturen
Die, of geen tijd bestaat, de vloeiende uren
Bevaren, en van wie men nimmer weet
Of in hen strijd bestaat, of diepte, of leed;
Tenzij men in een stilte, als de bewogen
Veer van hun lang gespannene vermogen
Terugslaat, plotsling 't hart een toon hoort slaan,
Een toon zoo sterk en diep dat wij 't geheel verstaan.
Een toon zoo sterk en diep, zoo vol van tranen,
Hoorde ik maar eens. Toch kan ik nu soms wanen
Dat haar stil sterven na haar hulp aan hem
Welsprekender nog was dan toen haar stem.
Maar hij stierf ook. Het leven hield hen samen.
Geen graf bewaart hen bei. Hun beider namen
Staan niet op ééne steen. Elks lichaam nam
't Geslacht weer tot zich waar het eens uit kwam.
't Geslacht! was dit wat met die beiden leefde,
Hen overhuifde, als Genius hen omzweefde,
Maar ook hun kracht eischte en te lange trouw?
Geharnast ridder die een naakte vrouw
Beschermde, omrankt door slingerrank en rozen,
Was 't beeld, dat toen die twee elkander kozen,
Toorop hen schonk: het hing boven 't buffet
Van rooshout, in dat eigenst woonsalet,
De koepelkamer: vaak zag ik met vreemde
Schrik naar die keus, die naar een dreiging zweemde,
En wist niet wat ik vond. - In iedre droom
Is een geheim dat niemand zonder schroom
Kan naadren. - - Ik sta stil. Waar ben ik? Midden
In 't stadsbeeld. Nooit nog liet ik mij verbidden

- Verbidden door mijzelf - naar 't huis te gaan.
Ik droom het uit de verte of zie het staan
En keer dan weer. Wat is de stad verlaten!
Hoe is het mooglijk dat zoo volle straten
Verlaten schijnen nu dat huis niet meer
Bewoond en mij bevriend is als weleer.
Er stierven andren hier die ik beminde,
En één vooral - wiens heugenis ik binde
Aan deze - die mij door zijn vroege dood
Een bittrer wond sloeg dan die laatste stoot.
Toch heb ik toen en nooit niet zulk een staken
Van leven, of zich leegte over de daken
Van stad en land had uitgebreid, beleefd.
Ik zoek 't waarom, vind niet wat antwoord geeft.
Ligt de oorzaak van 't gebeuren in 't gebeurde
Of in onszelf? Mijn geest die vruchtloos speurde
Komt nu weer thuis. Gindsch huis ligt straks in puin,
't Geboomt ontworteld, omgewoeld de tuin,
Het leven dat daar bloeide is haast vergeten.
Toch was het, naar de maat waarmee wij meten,
Schooner dan ieder ander dat de stad
Waaraan het paalde, niet slechts nu bezat,
Maar sedert eeuwen. Zulk bestaan verloren
Is wel een groot verlies. Maar jonggeboren
Leven kiemt altijd weer, en mij juist droeg
Altijd de hoopdroom die om toekomst vroeg.
Hoe nu dan niet? Ik kende een vriend die smeekte
Dat hem een god verscheen. Zijn denken kweekte
De god, zijn wezen, zijn verschijning, tot
Hij ze uitschreef, en daarná verscheen de god.

Een werklijkheid, maar door hemzelf geschapen,
Of slechts gezien? In alle dingen slapen
Mogelijkheden, talloos, en ons oog
Legt in de wereld wat ons hart bewoog.
Ik ook smeekte om een god, om een volledig
Leven, rond afgesloten, evenredig
In al zijn deelen, ganschlijk buiten mij.
Ik dacht niet dat het zoo voltooid, zoo vrij
Van alle omwindsel, nooit zou zijn te vinden
Bij 't onvoltooide, dat het laatst ontbinden
Van alle aanhechtsels waarlijk dood beduidt.
Mijn god kwam anders dan ik dacht. Diep uit
Mijn heerlijkst leven trad hij aan, volkomen
En stralend, en heeft mij 't gezicht benomen
Op al het andre. o Geest, die mij verriedt,
Mijn god leeft enkel in 't volkoomne niet,
Leeft niet alleen in 't schoonste, liefste of beste,
Ook in het smaadlijkste, geringste en leste; -
Ook 't onvolkoomne, dat nog onvoltooid
De vonken van zijn aanzijn om zich strooit,
Is vol van hem. Ik groet u, kleurge volte,
Stad, die uw schaduwen in iedre holte
Met licht voelt drenken. Ik behoor aan u.
Vrede, mijn schim! beeld van mijn wensch! Ik huw
Uw schoon verleden aan de pas-ontloken
Toekomst, die niemand nog heeft uitgesproken.

Een stem uit het koor

Een stem uit het koor

I

God die voltooit, ik roep u aan.
Ik weet dat gij de doodsgod zijt.
Wie is er die u kan ontgaan...
Ik roep u aan: ik ben bereid.

Gij die begont, gij die voleindt,
En weet niet wat voleinden is
Noch wat begin, en nooit verschijnt
Dan als beeld en gelijkenis,

Ik roep u aan, niet als ik sterf,
Maar al de dagen van mijn jaar,
Bij dood en leven, duizendwerf:
Mijn God, maak mij uw raadsel klaar.

II

Dat eensklaps met één felle slag
Het schoonste leven kan vergaan,
Wie die het ooit met oogen zag
Kan het als goed en juist verstaan.

De bliksem sloeg en 't woud brandde op
Dat eenmaal in een prachtige drang
De dalen vulde en op de top
Van heuvlen klom in rang na rang.

Nu is er een verkoold gebied
En tusschen tronk en rookende asch
Ligt, waar de zon de bodem ziet,
Van 't bont gediert het zwart karkas.

III

Wij zijn niet anders dan een worm
Die plotsling door een lompe voet
Vertrapt wordt tot een vlakke vorm,
Een nauwlijks meer herkenbre moet.

Wij zijn niet anders dan het gras
Dat achtloos door een domme koe
Wordt opgeslokt, gekauwd, en ras
Weer mist wordt dat gras groeien doe.

Wij zijn niet anders dan 't insekt
Dat licht zoekt op gesloten ruit
En kort nog met de pooten trekt
Nadat uw vinger 't heeft gestuit.

IV

Wat geeft het dat geen stof vergaat
En 't kleinste mee in 't grootste groeit
Wanneer het leven ons verlaat
En 't lichaam wordt wat elk verfoeit.

De Prediker had eeuwig recht
Die zei: Alles is ijdelheid.
Het geeft niet of ge streeft en vecht
Gij schepsel van een kleine tijd,

Wanneer dit kort bestaan het al
Van uw bestaan is en aan 't eind
Achter onoverstijgbre wal
Al wat bestaat voor u verdwijnt.

V

Neen, zelfs de geest, vereent hij zich
Met andre geest - ik loochen 't niet -,
Zendt de eens gezonden pijl zijn wig
Door een nooit eindigend verschiet -

Ik zeg niet neen: ik volg zijn vaart
Zoolang ik leef en ook als ik
Niet langer hier zal zijn bedaart
Die vaart misschien geen oogenblik -,

Maar ik ben niet, noch hier, noch daar,
Ik ben niet meer, ik kan niet meer
Met eenig zintuig reiken waar
De geest bloeit die ik weerbegeer.

VI

Ja, dankbaar zijn voor korte wijl -
Ondankbaarheid is 't kwaadste kwaad.
Een laatst vaarwel en zie, ik ijl
Vanzelf naar 't graf, met kalm beraad.

Ook dit is goed. Ik volg uw gang.
Gewogen tegen 't ongeluk
Had het geluk niet zulk belang
Dat ge u ook daar niet aan ontruk,

En dankbaar zij. Ook is 't een schoon
Gebaar, dit van 't belangeloos
En dankbaar gaan. Toch zucht ge: ik woon
Ongaarne op aard zoo korte poos.

VII

Een poos op aarde, een poos in 't graf, -
Een korte poos - een lange poos -
Leest ge de dwaasheid nog niet af
Van 't beeld dat ik tot eindwoord koos?

Een korte poos - een lange poos -
Ja waarlijk, als de levensduur
Geleken kon - bloei van een roos,
Van ochtend-uur tot avond-uur -

Bij de eindelooze duur van 't graf,
Dan scheen het kort bestaan op aard
Veel eer dan een geluk een straf
En zeker niet uw dankwoord waard.

VIII

Er is niet lange en korte tijd,
Het leven deze en die de dood.
Er is één stralende eeuwigheid
Die wordt geleefd. Ook is er nood

Van tijdlijkheid, die haar omhult
En zonder die wij haar niet zien,
Omdat ons oog geen stralen duldt
Dan door een dampkring. Doch indien

Wij de eeuwigheid die ons verlicht
Verwarren met haar tijdlijk waas,
Wordt haar een zijnswijs toegedicht
Die zij niet kent, en dat is dwaas.

IX

Ons Ik is van een tijdlijke aard.
Wij sterven, maar wat maakt het uit.
Wat niet sterft is ons geopenbaard:
Het licht zelf heeft op ons gestuit,

Op ons kristal, zoodat het wies
Tot flonkerender stralen, tot
Gestalten die dat waardloos kies
Schiepen tot zichtbaarheid-van-god.

Wat maakt hiertegen uit de tijd
Met zijn steeds wisselend gewaad,
Dat hier vermeert en elders slijt,
En elders in het graf vergaat.

X

Dáárvoor past dankbaarheid. o Ja,
Maar niet als voor een kort geluk
Doch voor de onmeetbare genâ
Van met één onvermoede ruk

Te zijn verheven uit de tijd
Naar dit ontijdelijk bezit,
Dit eigendom van eeuwigheid,
En meer nog, dat wij nooit na dit

Ontwaakt-zijn, sterven kunnen dan
Met in onze uiterste oogenblik
Het goddelijke weten van
Een leven, daar de dood voor schrik.

XI

God die voltooit! ik roep u aan.
Zoo gij alleen de doodsgod waart
Zou niemand uw genâ verstaan.
Ook als ge alleen de korte vaart

Door 't licht beleidde, een god van groei,
Ook dan werd mij uw doen niet klaar.
Want waartoe groei, wanneer de bloei
Niets dan dat kort beleven waar'.

O ge moet meer zijn! En ik hef
Mijn handen, o mijn laatste Vriend!
En bid: geef me eindlijk 't zelf-besef
Dat zegt waartoe uw raadsel dient.

XII

Hoe kóndt ge zijn - Hoe kóndt ge zijn -
- Ik weet het wèl - als ik niet was!
Ik ben de breker van uw schijn,
Gij leeft eerst in mijn kleurenglas.

Gij wordt tot vorm. Gestalte wordt
Uit u door mij en stroomen-vol
Hebt gij door mij u uitgestort
Totdat uw dag van glorie zwol.

Nu werp mij weg! Ik deed uw wil.
Ik was door u, gij waart door mij.
De beker die uw drop niet spil
Werp hem terzij en laat mij vrij.

De drift die niet sterft

Jakob aan de beek

Toen Jakob aan de beek van Jabbok kwam,
Het land van Laban achter hem, zijn volk
Al over 't water, bleef hijzelf alleen
Bij 't vallen van de nacht en peinsde en ging.
Tot eensklaps de Engel wie de breede vleugels
Afhingen van de schouders, voor hem stond
En door de schok hem neerwierp. Jakob zag
Geen man, geen vleugels, enkel een gelaat
Hem toegebogen: zijn gestrekte vuist
Botste op een kin in donker. De gestalte
Wankelde en Jakob, opgesprongen, stortte
Zich lijf aan lijf en 't worstelen begon.
De voeten op de grond geplant, de handen
Tastend en vattend, om de schouders nu,
Dan om de lenden, voorwaarts, achterwaarts,
Wrigglend en wagglend, en dan, eensklaps los,
Een vuistslag die de vijand duizlen deed, -
Worstlen opnieuw, geworpen, Jakob onder,
Dan boven, dan weer onder, tot de beiden
Ademloos stonden, hijgend, loerend onder
De donkre brauwen naar de nachtlijke
Gestalte voor hem, - en schoon Jakob langzaam
Verstond dat daar een Engel was, bewoog hem
Dit niet tot wijken, maar onafgewend
Zijn oogen in zijn oogen, merkzaam op
Verdediging en aanval, draaide hij
Heen om de man die stilstond en met oogen
Hem volgde en met het lichaam meê bewoog.

Toen dan gebeurde 't. Eerst een slag, een sprong,
Een slag, en dan 't saamstorten, vreeslijker
Dan eerst, dat beendren kraakten, en de veeren
Van 't ruischelende vleugelpaar de twee
Bedekten. Wie was boven? onder? Niet
De sterren zagen, nauwlijks wisten het
De strijders zelf. Maar toen de morgen kwam,
Bleek naar het water, raakte de Engel zacht
De heup van Jakob en ontwrichtte die.
Dit is een teeken, zei hij. Kracht vermocht
Niet u te ontkrachten. Ga en toon uw volk
Dat ge overwont en 't merk draagt van een God.

Het verbrand stadhuis

De dichter - De gestorvene

DE DICHTER
Gij weet dat aan de Breede Straat een breede
Dubbele stoep van steen de weg versmalde?

DE GESTORVENE
Versmalde, zegt ge? Staat hij dan niet meer?

DE DICHTER
Hij staat en is nog de oude bouw. De leuning
Draagt, zoo beneên als boven, nog de leeuwtjes
Die 't leidsche wapen dragen: halverwegen
Leunt nog aan iedre zij het liggend knaapje.
Hoe fraai gleed vleuglend links en rechts de wand
In zijn doorbroken grijsheid: en hoe sierlijk
Rezen, door hun pinakels begeleid,
Drie rijkbewerkte gevels, van wie elke
Een ingang kroonde: die in 't midden 't hoogst.
En even fijn hief achter 't hooge dak
De toren zich en 't carillon.

DE GESTORVENE
Gij spreekt
Zooals ik, die gestorven ben, zou spreken
Als ik de lieflijkheid van ons Stadhuis
Voor u herdacht.

DE DICHTER

Zoo is 't; hoewel ik leef.
Maar 't Huis dat wij herdenken, is gestorven.

DE GESTORVENE

Gestorven?

DE DICHTER

Ja. Juist in een koudste nacht
Van Sprokkelmaand sprokkelde 't vuur het doode,
Het drooggestookte hout van kast en plint,
De dorre blaren van papier en band,
En joeg ze in vlammen, aangeblazen door
De ijskoude storm - die door gebarsten ruiten
Gierend een toegang vond -, in gang en zaal.
Tot al het houtwerk brandde en vuurge tongen
Lekten om alle steenen. Een brandstapel,
De grootste die ooit Leiden zag, een toorts,
Optoppende in de toren, laaide en dreef
Zijn gloed en walm de lange lijsten langs,
Door al de huizen van dat huis, door al de
Huizen achter dat huis, ernaast, erover,
En aldoor woei de storm en aldoor hakten
Bijlen het ijs, en aldoor dreef de stoom
Het water, dat weer ijs werd, en waar 't water
Bleef, dwarlend in de wind, neersloeg als ijs
Op alle wanden, tot de venstergaten

Stonden in witte pegels, witte rotsen,
Een grottenbouw van ijs, en dreunend stortten
Blokken van muur en toren, tot opeens
De toren zelf boven een wolk van roet
Wankelde en viel en 't carillon voor 't laatst
Zijn angstwekkend geluid gaf en begraven
Werd in het puin. Die nacht, die gruwbre nacht,
Toen menschen, half verstard en half verschroeid,
Buizen ontdooiden, vuur trotseerden, doch
Aldoor het vallen hoorden, 't knettren hoorden,
En 's morgens wanklend op de gladgevroren
Straat, dankten dat de wind, op 't eind gestild,
Heel Leiden niet, door vonken overspreid,
Deed opgaan in een vlammenzee. Maar naakt
En open stond, roetzwart en witverijsd,
De gevel, als 't geschondene gelaat
Van lichaamlooze holten; van de toren,
Dreigend, alleen de steenen bouw, en flardig
Verfomfaaid, als 't geknakt versiersel op
De pluimhoed van een dronken vrouw, de trits
Sierlijke toppen op de doode muur.

DE GESTORVENE
En al de inwendige schatten: schilderijen,
Beeldwerk, tapijten?

DE DICHTER
Alles weg: de roem
Van eeuwen was vergaan in de ééne nacht.

DE GESTORVENE
Zoo ging 't mij ook. Want wat is tijd, òf eeuwen
Of jaren? Met elk mensch valt vol de roem
Van 't leven dat hij droeg. Een ander leven
Wordt rijk in andren, werkt in hen, en bouwt.
Een nieuw gebouw zal staan waar 't oude stond.

DE DICHTER
Een nieuw gebouw? Men wenscht weer 't oude -

DE GESTORVENE
O ja,
Men wenscht weer 't oude. Gij en wij, wij allen
Wenschen weer 't oude. Een ieder kent het leven
Maar eens en wil 't herhaald. Maar 't stierf en niemand -
Weet wel! - niemand die stierf keert die hij was.

DE DICHTER
Men maakt het na.

DE GESTORVENE
De dwazen! Muren dragen
Als menschen 't leven van hun duur in iedre
Rimpel. Dat maakt geen stervling na. Voorheen
Schilderde ik muren, en geen menschgelaat
Droeg duidlijker 't aandoenlijke bestaan

Van zijn verleden als dat vlak van steen.
Denkt ge dat als zoo'n muur verbrand was, ik
Kon zeggen: bouw hem nieuw en juist als de andre?
Ik wist wel beter, want de nieuwe muur,
Naar dat hij meer op de oude leek, zou minder
Die oude zijn. Hij zou zijn schijn zijn, zonder
Zijn leven. Neen! een nieuwe muur, maar anders:
Gebouwd door andre hand tot ander doel -
Het waarlijke gelaat van 't nieuwe Huis.

Ifis

O Ifis, Jefta's dochter, niet uw Vader
Heeft u gedood. De rinkelbom verliet
Uw handen niet toen ge uittrokt met de schaar
Van uw speelnooten. Bosch en berg en dal
Weergalmden van 't geluid, en week aan week
Zoolang een maan in 't blinken wies en slonk,
Kampeerde ge in 't gebladert, zwom op stroomen,
Sluimerde in grotten en genoot de vrucht
Die aan de struiken groeide. 't Wild gediert
Vlood voor uw aankomst, want ge scheent, voorwaar,
Diana met haar nimfen, maar ge droegt
Geen jachtkleed en geen waapnen, maar alleen
Uw bloemkrans, en uw speeltuig, en uw stem.
Doch eens, diep in 't gebergt, geklauterd langs
Rotspaden, staande op 't overhangend vlak
Boven een bergmeer - lokte 't koel en stil
Of kantelde onder u een losse steen? -
Bliksemend, met beide armen boven 't hoofd,
De tamboerijn wild klinkend, vielt ge, en 't water
Vouwde zich om uw schoonheid.
    Luid geschrei
Volgde op uw val en al uw maagden repten
Zich lager, tot aan de oever, waar uw lijk
Kwam aangedreven. Zij bekransten het
Met rozen, droegen het naar huis, en legden
Het neer op de brandstapel.
    Zóó was, Ifis,
Uw dood, en 't offer was maar schijn, de vlammen

Omspeelden Ifis die in 't bergmeer stierf,
Het stille water in 't beminde woud.